

รายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง
ครั้งที่ 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 16 (สคพ.16) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ แหล่งน้ำสำคัญ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่จังหวัดสงขลา และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง พื้นที่จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวมจำนวน 7 แหล่งน้ำ 24 จุดตรวจวัด รายละเอียด ดังนี้

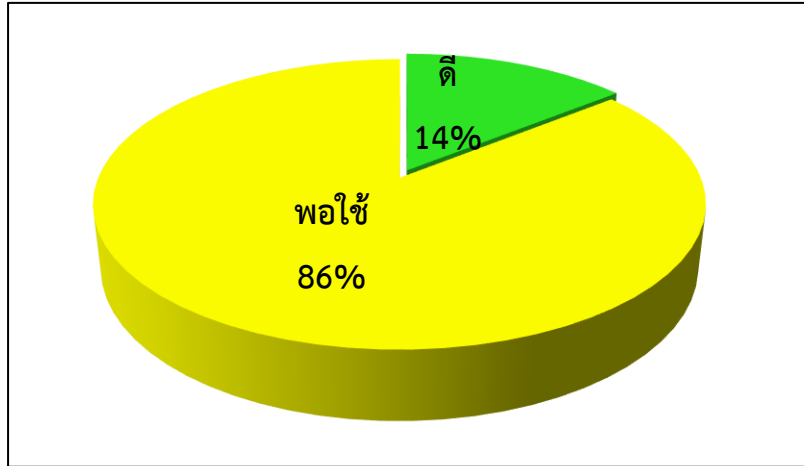
แหล่งน้ำผิวดิน	จำนวนจุดตรวจวัด
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (รหัส 20)	
- ทะเลหลวง	2
- ทะเลสาบสงขลา	7
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง (รหัส 21)	
- แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง	2
- แม่น้ำปัตตานีตอนบน	3
- แม่น้ำสายบุรี	4
- แม่น้ำบางนรา	2
- แม่น้ำโก-ลก	4
รวม	24

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กำหนดแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ความถี่ 4 ครั้งต่อปี ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ครั้งที่ 2 กุมภาพันธ์ ครั้งที่ 3 พฤษภาคม และครั้งที่ 4 กรกฎาคม 2567 โดยได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ครั้งที่ 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ระหว่างวันที่ 9-11 และ 15-16 กรกฎาคม 2567 ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) พบว่าคุณภาพน้ำ 7 แหล่งน้ำ อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 14 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 86 (รูปที่ 1)

- แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 1 แหล่ง คือ ทะเลหลวง
- แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 6 แหล่ง ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง แม่น้ำปัตตานีตอนบน แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา และแม่น้ำโก-ลก

¹ ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI)

แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen : DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand : BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria : TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria : FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH₃-N) มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำ ดีมาก (คะแนน 91-100) ดี (คะแนน 71-90) พอใช้ (คะแนน 61-70) เสื่อมโทรม (คะแนน 31-60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0-30)

รูปที่ 1 สถานการณ์คุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง ครั้งที่ 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

❖ **ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา**

ทะเลหลวง

คุณภาพน้ำทะเลหลวงอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้ง 2 จุดตรวจวัด ได้แก่ ปากคลองบ้านโรง (SK04) และ กลางทะเลหลวง (SK05) (รูปที่ 2)

SK04 ปากคลองบ้านโรง 15 ก.ค.67

SK05 กลางทะเลหลวง 15 ก.ค.67

ทะเลสาบสงขลา

คุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี เกณฑ์พอใช้ และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 29 14 และ 57 ตามลำดับ บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ บ้านปากจ่า (SK09) และปากทะเลสาบสงขลา (SK15) บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ คือ สะพานติณสูลานนท์ ช่วงแรก (SK12) บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ได้แก่ ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) ปากคลองพะวง (SK11) ปากคลองสำโรง (SK13) และวัดสุวรรณคีรี (SK14) (รูปที่ 2)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก จำนวน 3 จุดตรวจวัด ได้แก่ ปากคลองอุตะเถา (SK10) ปากคลองสำโรง (SK13) และปากทะเลสาบสงขลา (SK15) จำนวน 10 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) โครเมียมชนิดเฮกซะวาเลนต์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 75 และ 25 ตามลำดับ

- ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ พบค่าสูงบริเวณปากคลองอุตะเถา (SK10) ปากคลองพะวง (SK11) และปากคลองสำโรง (SK13) เนื่องจากรองรับน้ำเสียจากชุมชน
- แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน พบค่าสูงบริเวณปากคลองอุตะเถา (SK10) เนื่องจากรองรับน้ำเสียจากชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม

SK10 ปากคลองอุตะเถา 16 ก.ค.67

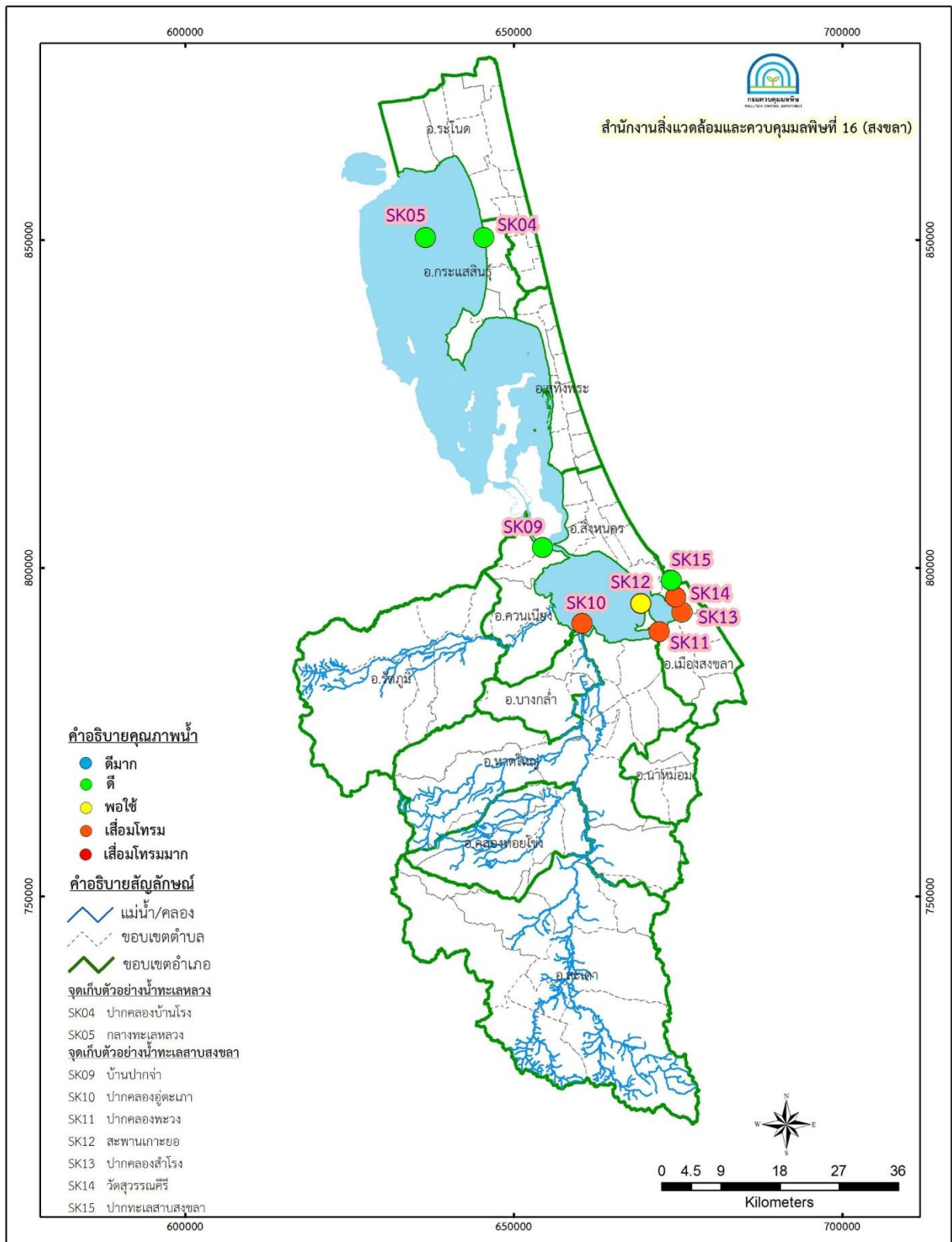
SK11 ปากคลองพะวง 16 ก.ค.67

SK13 ปากคลองสำโรง 16 ก.ค.67

SK14 วัดสุวรรณคีรี 16 ก.ค.67

รูปที่ 2 คุณภาพน้ำทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา ครั้งที่ 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

❖ กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง

แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง

คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนล่างโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ บ้านอานะบูโล๊ะ (PT02) *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* คือ ปากแม่น้ำปัตตานี (PT01) (รูปที่ 3)

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) พบค่าค่อนข้างสูงบริเวณปากแม่น้ำปัตตานี (PT01) ซึ่งเป็นบริเวณท้ายน้ำก่อนลงสู่ทะเลอ่าวไทย เป็นแหล่งรองรับน้ำเสียชุมชนจากอำเภอเมืองปัตตานี ท่าเทียบเรือ และน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

แม่น้ำปัตตานีตอนบน

คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนบนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 67 และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 33 ตามลำดับ *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* ได้แก่ โรงสูบน้ำแรงต่ำประปาเทศบาลนครยะลา (PT03) และบ้านบาเจาะ (PT04) *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* คือ ท้ายเขื่อนบางลาง (PT05) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำประปา เทศบาลนครยะลา (PT03) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ออกซิเจนละลาย (DO) พบค่าน้อยกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร บริเวณท้ายเขื่อนบางลาง (PT05)

PT01 ปากแม่น้ำปัตตานี 11 ก.ค.67

PT05 ท้ายเขื่อนบางลาง 11 ก.ค.67

แม่น้ำสายบุรี

คุณภาพน้ำแม่น้ำสายบุรีโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และเสื่อมโทรม ร้อยละ 25 25 และ 50 ตามลำดับ *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ ปากแม่น้ำสายบุรี (SB01) *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* คือ บริเวณหมู่ 1 ต.กาบูกองเกาะ (SB02) *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* ได้แก่ โรงสูบน้ำแรงต่ำการประปาเรือเสาะ (SB03) และเทศบาลตำบลศรีสาคร (SB04) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำการประปาเรือเสาะ (SB03) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

แม่น้ำบางนรา

คุณภาพน้ำแม่น้ำบางนราอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ทั้ง 2 จุดตรวจวัด ได้แก่ เทศบาลเมืองนราธิวาส (BN01) และบ้านปี่เหล็ง (BN02) (รูปที่ 3)

แม่น้ำโก-ลก

คุณภาพน้ำแม่น้ำโก-ลก โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี เกณฑ์พอใช้ และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 25 50 และ 25 ตามลำดับ *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ ปากแม่น้ำโก-ลก (KL4) *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* ได้แก่ หมู่บ้านบูกะตา (KL1) และ สะพานท่าแพรก (KL3) *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* คือ สะพานไทย-มาเลเซีย (KL2) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณหมู่บ้านบูกะตา (KL1) และสะพานท่าแพรก (KL3) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH₃-N) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 เท่ากัน

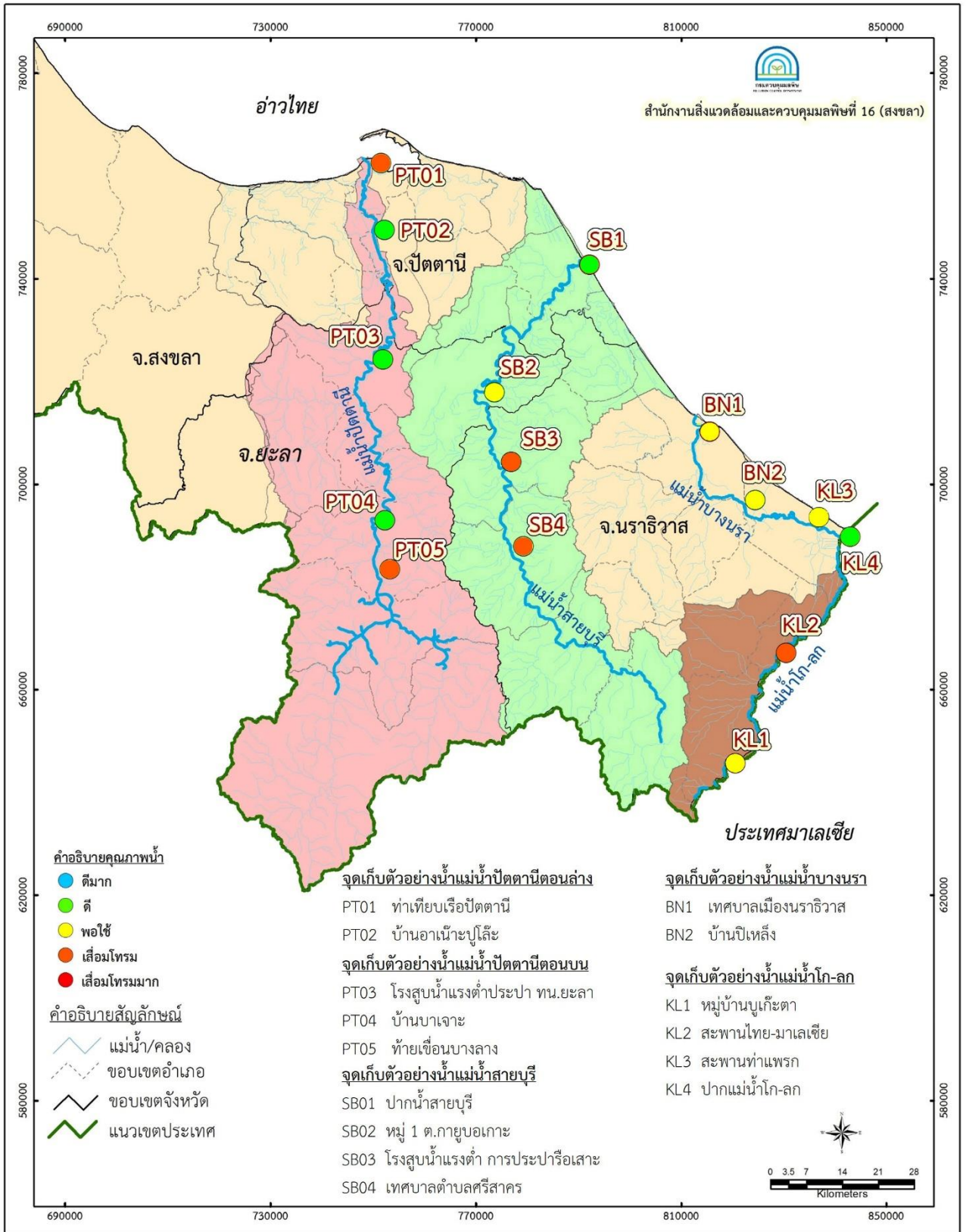
- แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม พบค่าสูงบริเวณสะพานไทย-มาเลเซีย (KL2)
- แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน พบค่าสูงสะพานท่าแพรก (KL3)

KL2 สะพานไทย-มาเลเซีย 9 ก.ค.67

KL3 สะพานท่าแพรก 9 ก.ค.67

รูปที่ 3 คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนล่าง แม่น้ำปัตตานีตอนบน แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา และแม่น้ำโก-ลก ครั้งที่ 4 ปีงบประมาณ พ.ศ.2567

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ สาเหตุและแนวทางการแก้ไข

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ	สาเหตุ	แนวทางการแก้ไข
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา		
ทะเลสาบสงขลา ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) ปากคลองพะวง (SK11) ปากคลองสำโรง (SK13) วัดสุวรรณคีรี (SK14)	<ul style="list-style-type: none"> - น้ำเสียจากชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนขนาดใหญ่ - น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นโรงงานยางพาราหรือผลิตภัณฑ์ยางพารา และอาหารทะเลแปรรูปและแช่แข็ง - น้ำเสียจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การเลี้ยงสุกร การปลูกยางพารา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ อปท. ในการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชน และความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดมลพิษ - รณรงค์และส่งเสริมให้ครัวเรือนริมคลองติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมันหรือถังบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงคลอง - ส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาดแก่โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อลดของเสียและปริมาณน้ำเสีย - ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องแนวปฏิบัติที่ดีด้านการเกษตร (Good Agricultural Practices: GAP) เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี/สารกำจัดศัตรูพืชที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งน้ำ
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง		
แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง ปากแม่น้ำปัตตานี (PT01)	น้ำเสียจากชุมชน ท่าเทียบเรือ น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์ และส่งเสริมให้ครัวเรือนริมแม่น้ำติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมันหรือถังบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ - รณรงค์ ให้ความรู้ผู้ประกอบการและชาวประมงบริเวณท่าเทียบเรือประมงปัตตานีไม่ให้ปล่อยน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลลงสู่แม่น้ำ - ส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาดแก่โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อลดของเสียและปริมาณน้ำเสีย
แม่น้ำปัตตานีตอนบน ท่าเยื้องบางกลาง (PT05)	น้ำเสียจากชุมชน น้ำเสียจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ สวนทุเรียน สวนยางพารา เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์ และส่งเสริมให้ครัวเรือนริมแม่น้ำติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมันหรือถังบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ - ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องแนวปฏิบัติที่ดีด้านการเกษตร (Good Agricultural Practices: GAP) เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี/สารกำจัดศัตรูพืชที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งน้ำ

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ สาเหตุและแนวทางการแก้ไข (ต่อ)

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ	สาเหตุ	แนวทางการแก้ไข
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง		
แม่น้ำสายบุรี โรงสูบน้ำแรงต่ำการประปารือเสาะ (SB03) เทศบาลตำบลศรีสาคร (SB04)	น้ำเสียจากชุมชน	- รณรงค์ และส่งเสริมให้ครัวเรือน ริมแม่น้ำติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมัน หรือถังบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ
แม่น้ำโก-ลก สะพานไทย-มาเลเซีย (KL2)	น้ำเสียจากชุมชน	- รณรงค์ และส่งเสริมให้ครัวเรือน ริมแม่น้ำติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมัน หรือถังบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ

